

بسمه تعالیٰ

تاییدیه اعضاي هيات داوران حاضر در جلسه دفاع از پایان

خانم آنقلی رئیس جلسه پایان نامه ک واحدی خود را با عنوان: «نمایشنوس، سردابه عجمی شهر های اسلامی
ارائه کردند.
اعضاي هيات داوران نسخه نهایی این پایان نامه را از نظر فرم و محتوا تایید کرده است و پذیرش آنرا برای
تکمیل درجه ارشد پیشنهاد می کنند.

اعضاي هيات داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضات
۱- استاد راهنمای	کاظم بیانی	داستانی	
۲- استاد مشاور	میرزی کوزلار طیم	داستانی	
۳- استاد ناظر	صادقی الهمی	استادیار	
۴- استاد ناظر	رسان مرتضی	داستانی	
۵- نماینده شورای تحصیلات تکمیلی	عبدالله عسلی	استادیار	

آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری دانشگاه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسان‌ها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی دانشگاه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عنوانین پایان‌نامه، رساله و طرحهای تحقیقاتی با همانگی انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکثیر پایان‌نامه/ رساله و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به دانشگاه می‌باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه/ رساله به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجتمع علمی باید به نام دانشگاه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از استادی راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده استادی راهنما و دانشجو می‌باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه/ رساله نیز منتشر می‌شود نیز باید نام دانشگاه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی کلیه واحدهای دانشگاه اعم از دانشکده‌ها، مرکز تحقیقاتی، پژوهشکده‌ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی دانشگاه و براساس آئین نامه‌های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته‌ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه/ رساله و تمامی طرحهای تحقیقاتی دانشگاه باید با همانگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی دانشگاه انجام گیرد.

ماده ۵- این آیین‌نامه در ۵ ماده و یک تبصره در تاریخ ۸۷/۴/۱ در شورای پژوهشی و در تاریخ ۸۷/۷/۱۵ در هیأت رئیسه دانشگاه به تایید رسید و در جلسه مورخ شورای دانشگاه به تصویب رسیده و از تاریخ تصویب در شورای دانشگاه لازم‌الاجرا است.

«اینجانب ریحانه جلالی دانشجوی رشته روان شناسی ورودی سال تحصیلی ۱۳۸۶ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی متعهد می‌شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش‌های علمی دانشگاه تربیت مدرس را در انتشار یافته‌های علمی مستخرج از پایان‌نامه / رساله تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به دانشگاه وکالت و نمایندگی می‌دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام دانشگاه اقدام نمایم. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد دانشگاه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا تاریخ

رجاء جلالی

آیین نامه چاپ پایان نامه (رساله) های دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه (رساله) های تحصیلی دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس، مبین بخشی از فعالیتهای علمی- پژوهشی دانشگاه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق دانشگاه، دانش آموختگان این دانشگاه نسبت به رعایت موارد ذیل متمهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه (رساله) های خود، مراتب را قبل از طور کتبی به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:
«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته روان شناسی است که در سال ۱۳۸۹ در دانشکده علوم انسانی دانشگاه تربیت مدرس به راهنمایی جانب آقای دکتر کاظم رسول زاده طباطبایی، مشاوره جانب آقای دکتر پرویز آزاد فلاح از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات دانشگاه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «دفتر نشر آثار علمی» دانشگاه اهدا کند. دانشگاه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر درعرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده را به عنوان خسارت به دانشگاه تربیت مدرس، تأديه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، دانشگاه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به دانشگاه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقيف کتابهای عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب ریحانه جلالی دانشجوی رشته روان شناسی مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق وضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شو姆.

نام و نام خانوادگی
امضا تاریخ

رجاء جلالی

دانشگاه تربیت مدرس

دانشکده علوم انسانی

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد روانشناسی

**مقایسه هوش، رشد اجتماعی و سبک های دلبرستگی
کودکان کار و عادی**

ريحانه جلالی

استاد راهنما:
دکتر سید کاظم رسول زاده طباطبایی

استاد مشاور:
دکتر پرویز آزاد فلاح

۱۳۸۹ تیرماه

چه شافت است و قلی از روحهای کودکی

پرس شوند

پیش از آنکه

بعیسند

آنچا که شرح قصه ی کودک آزاری

تلفیقی از اندوه ، آشفتگی و سر خوردنگی را به تصویر می کشد

تقدیم به تمامی

کودکان کار

تقدیر و تشکر

شایسته است از زحمات و راهنمایی های اساتید ارجمند جناب آقای دکتر کاظم رسول زاده طباطبائی و جناب آقای دکتر پرویز آزاد فلاح که در کلیه مراحل این تحقیق راهنمای من بودند ، صمیمانه تشکر و قدردانی نمایم .

مراتب سپاس و تشکر خود را از اساتید گرامی جناب آقای دکتر عباسعلی اللهیاری و جناب آقای دکتر رسول روشن که بخشی از فرصت گرانبهای خویش را برای من صرف نمودند و با حضور خویش مایه دلگرمی و امید این حقیر شدند ، ابراز می دارم .

به علاوه از سرکار خانم اعظم صفری و مهندس پیربداقی که در تهیه و تدوین این پژوهش از هیچ گونه کمکی به اینجانب دریغ نداشتند ، کمال تشکر را دارم .

از مادر و پدر مهربانم ، که همیشه بزرگترین حامی تحصیلی من بوده اند و خواهند بود ،
از همسر عزیزم ، که در این مدت با صبوری و مهربانی بی مانند موجب آرامش خاطر و دلگرمی ام بوده است ،

بی نهایت سپاسگذارم .

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی مقایسه‌ای هوش، رشد اجتماعی و سبک دلبستگی کودکان کار در خیابان و کودکان عادی پرداخته است. بدین منظور ابتدا از میان ۴ مرکز وابسته به بهزیستی و شهرداری شهر تهران به عنوان خانه‌های امن ۲ مرکز دخترانه و ۲ مرکز پسرانه انتخاب و تعداد ۶۰ نفر از کودکان کار نیز به روش تصادفی ساده انتخاب گردید و براساس متغیرهای جمعیت شناختی گروه کودکان کار (سن - تحصیلات - محل سکونت - وضع اقتصادی - والدین و ...). گروه کودکان عادی نیز به روش تصادفی انتخاب شد. تست هوش ریون رنگی کودکان و پرسشنامه رشد اجتماعی واينلند و پرسشنامه سبک دلبستگی (هزن و شیور) بر روی آنها اجرا گردید.

نتایج تحقیق نشان داد که کودکان کار در خیابان از لحاظ سطح توانایی هوشی و شناختی کمتر از کودکان عادی می باشند. در مقیاس رشد اجتماعی نمرات کمتری از گروه عادی دریافت کردند. همچنین سبک غالب دلبستگی ۹۲/۲ درصد آنها در مقایسه با گروه عادی اجتنابی بوده که این تفاوت بسیار معنی دار می باشد. نتایج این پژوهش نشان داد که کودکان کار به دلیل فقر مالی و عاطفی در خانواده و اجتماع و فقدان دستیابی به خدمات آموزشی، بهداشتی و تجربه مجموعه خطراتی که بدلیل حضور در خیابان دارند در مراحل رشد و تحول به هنجار خود دچار مشکلات بسیار جدی می باشند.

کلید واژه ها : کودکان کار - هوش - رشد اجتماعی - سبک دلبستگی

فهرست مطالب

عنوان.....	صفحه.....
فصل اول : مقدمه و کلیات تحقیق	
۱-۱- مقدمه.....	۲.....
۱-۲- بیان مساله.....	۴.....
۱-۳- سوالهای پژوهش.....	۶.....
۱-۴- فرضیه های پژوهش.....	۷.....
۱-۵- ضرورت پژوهش.....	۷.....
۱-۶- هدف های پژوهش.....	۹.....
۱-۷- تعاریف مفهومی و عملیاتی.....	۱۰.....
۱-۷-۱- دلبستگی.....	۱۰.....
۱-۷-۲- هوش.....	۱۰.....
۱-۷-۳- رشد اجتماعی.....	۱۱.....

فصل دوم : گستره نظری و پیشینه پژوهش

۱۲.....	۱-۲- نکات کلی
۱۳.....	۲-۲- هوش
۱۴.....	۱-۲-۲- رهیافت روانسنجی
۱۴.....	۲-۲-۲- تعاریف هوش
۱۶.....	۳-۲-۲- هوش و مساله طبیعت - تربیت
۱۷.....	۴-۲-۲- تاثیر محیط بر هوش
۱۷.....	۵-۲-۲- نقش توارث بر هوش
۱۸.....	۶-۲-۲- نقش زمان بر هوش
۱۸.....	۷-۲-۲- تاریخچه توجه به هوش و نظریه های مربوط به آن
۱۹.....	۱-۷-۲-۲- نظریه روان سنجی
۲۵.....	۲-۷-۲-۲- نظریه عصبی - زیستی
۲۷.....	۳-۷-۲-۲- نظریه رشدی هوش
۲۸.....	۴-۷-۲-۲- نظریه شناختی و پردازش اطلاعات

۳۳.....	۳-۲- دلبستگی
۳۴.....	۱-۳-۲- نظریه فروید درمورد دلبستگی
۳۵.....	۲-۳-۲- کردار شناختی دلبستگی
۳۶.....	۳-۳-۲- مراحل دلبستگی
۳۷.....	۴-۳-۲- نظریه دلبستگی جان بالبی
۴۰.....	۴-۳-۲-۱- ویژگی های دلبستگی مطمئن
۴۱.....	۲-۴-۳-۲- ویژگی های دلبستگی دوسوگرا
۴۲.....	۳-۴-۳-۲- ویژگی های دلبستگی اجتنابی
۴۴.....	۴-۴-۳-۲- ویژگی های دلبستگی سازمان یافته
۴۷.....	۴-۴-۲- رشد اجتماعی
۴۹.....	۱-۴-۲- اهداف رشد اجتماعی
۴۹.....	۲-۴-۲- علایم و نشانه های رشد اجتماعی
۵۰.....	۳-۴-۲- عوامل مؤثر بر رشد اجتماعی
۵۱.....	۴-۴-۲- وظایف خانواده در قبال رشد اجتماعی
۵۲.....	۴-۴-۲-۵- تعریف رشد روانی - اجتماعی

۵۲	۱-۵-۴-۲- نظریه روانی اجتماعی.....
۵۲	۲-۵-۴-۲- نظریه اجتماعی فرهنگی.....
۵۳	۲-۵-۴-۲- تعریف مفهوم کودک و مفاهیم مرتبط با کار کودکان.....
۵۵	۲-۵-۴-۲- کودکان خیابانی.....
۵۷	۲-۶-۲- پیشینه پژوهش.....

فصل سوم : روش پژوهش

۷۶	۱-۳- طرح پژوهش.....
۷۷	۲-۳- جامعه آماری.....
۷۷	۳-۳- گروه نمونه و روش نمونه گیری.....
۷۸	۴-۳- مقیاس های پژوهش.....
۷۸	۴-۴-۳- پرسشنامه رشد اجتماعی وايلند.....
۸۱	۴-۴-۳- پرسشنامه سبک های دلبرستگی.....
۸۱	۴-۴-۳- تست هوش ریون رنگی کودکان.....
۸۲	۴-۴-۳- پرسشنامه اطلاعات فردی.....
۸۲	۵-۳- روند اجرای پژوهش.....

۶-۳- روشهای تجزیه و تحلیل داده ها ۸۳

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

۴-۱- کلیات ۸۵

۴-۲- اطلاعات جمعیت شناختی ۸۵

۴-۳- تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش ۸۸

۴-۳-۱- هوش ۸۸

۴-۳-۲- سبک های دلبستگی کودکان ۸۹

۴-۳-۳- رشد اجتماعی کودکان ۹۰

۴-۳-۳-۱- ابعاد رشد اجتماعی کودکان ۹۱

۴-۴- تجزیه و تحلیل آماری فرضیه های پژوهش ۹۳

۴-۴-۱- فرضیه اول: میزان هوش کودکان عادی بیشتر از کودکان کار در خیابان است ۹۳

۴-۴-۲- فرضیه دوم: سبک های دلبستگی کودکان کار در خیابان در مقایسه با کودکان عادی نایمن تر است ۹۶

فرضیه سوم: رشد اجتماعی کودکان عادی بیشتر از کودکان کار در خیابان است ۹۷

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

۱-۵- بحث کلی ۱۰۴

۱۰۷.....	۲-۵- بحث در چهارچوب یافته ها و فرضیه ها
۱۰۷.....	۲-۵-۱- فرضیه اول: رشد شناختی کودکان کار در خیابان از کودکان عادی کمتر است
۱۰۸.....	۲-۵-۲- فرضیه دوم: رشد اجتماعی کودکان کار از کودکان عادی پایین تر است
۱۱۰.....	۲-۵-۳- فرضیه سوم: سبک دلبستگی کودکان کار از کودکان عادی پایین تر است
۱۱۳.....	۳-۵- محدودیت های پژوهش
۱۱۳.....	۴-۵- پیشنهادها
۱۱۵.....	منابع فارسی
۱۲۱.....	منابع انگلیسی
۱۲۲.....	چکیده انگلیسی

فهرست جداول

جدول ۱-۴ : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه آماری بر حسب سن به تفکیک کودکان عادی و کار در خیابان.....	۸۶
جدول ۲-۴ : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه آماری بر حسب جنسیت به تفکیک کودکان عادی و کار در خیابان	۸۷
جدول ۳-۴ : مقایسه شاخص های آماری هوش کودکان عادی با کودکان کار در خیابان.....	۸۸
جدول ۴-۴ : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه آماری بر حسب سبک های دلبستگی در بین کودکان عادی و کودکان کار در خیابان.....	۸۹
جدول ۵-۴ : مقایسه شاخص های آماری بر حسب نمره کلی رشد اجتماعی و ابعاد آن در بین کودکان عادی و کودکان کار در خیابان.....	۹۰
جدول ۶-۴ : مقایسه شاخص های آماری بر حسب نمرات ابعاد رشد اجتماعی در بین کودکان عادی و کودکان کار در خیابان.....	۹۱
جدول ۷-۴ : نتیجه آزمون t مستقل برای مقایسه میانگین هوش کودکان عادی با کودکان کار در خیابان.....	۹۴
جدول ۸-۴ : آزمون L من ویتنی برای بررسی معنی دار بودن میانگین هوش کودکان عادی با کودکان کار در خیابان.....	۹۵
جدول ۹-۴ : توزیع فراوانی و درصد افراد نمونه آماری بر حسب سبک های دلبستگی در بین کودکان عادی و کودکان کار در خیابان.....	۹۶
جدول ۱۰-۴ : نتیجه آزمون کای دو - دو متغیری برای مقایسه سبک های دلبستگی کودکان عادی با کودکان کار در خیابان.....	۹۷

جدول ۱۱-۴ : نتیجه آزمون t مستقل برای مقایسه میانگین رشد اجتماعی کودکان عادی با کودکان کار در

خیابان..... ۹۸

جدول ۱۲-۴ : نتیجه آزمون t مستقل برای مقایسه ابعاد رشد اجتماعی کودکان عادی با کودکان کار در

خیابان..... ۹۸

جدول ۱۳-۴ : آزمون U من ویتنی برای بررسی معنی دار بودن میانگین ابعاد رشد اجتماعی کودکان عادی با

کودکان کار در خیابان..... ۱۰۰

فهرست نمودارها

- شکل ۱-۴ : نمودار ستونی مقایسه درصد کودکان عادی با کودکان کار در خیابان..... ۸۷
- شکل ۲-۴ : نمودار ستونی مقایسه میانگین هوش کودکان عادی با کودکان کار در خیابان..... ۸۸
- شکل ۳-۴ : نمودار ستونی مقایسه ای افراد نمونه آماری بر حسب سبک های دلبستگی در بین کودکان عادی و کودکان کار در خیابان..... ۹۰
- شکل ۴-۴ : نمودار ستونی مقایسه میانگین نمره کلی رشد اجتماعی کودکان عادی با کودکان کار در خیابان. ۹۱
- شکل ۵-۴ : نمودار ستونی مقایسه میانگین ابعاد رشد اجتماعی کودکان عادی با کودکان کار در خیابان..... ۹۳

فصل اول

گستره مسأله مورد

پژوهش